

Riigikogu maaelukomisjoni istungi protokoll nr 10

Tallinn, Toompea ja videosild

Esmaspäev, 05. juuni 2023

Algus 11.10, lõpp 12.55

Juhataja: Urmas Kruuse (esimees)

Protokollija: Kiia Väli (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Arvo Aller, Züleyxa Izmailova, Aleksei Jevgrafov, Rene Kokk, Maido Ruusmann, Andrus Seeme

Komisjoni ametnikud: Marin Daniel (nõunik-sekretariaadijuhataja), Merle Kruusimägi (nõunik)

Kutsutud: Siseministeeriumi piirivalve- ja rändepoliitika osakonna nõunik Jana Laane, Välisministeeriumi konsulaarosakonna konsulaartenuste büroo direktor Monika Metspalu, Maaeluministeeriumi põllumajanduspoliitika osakonna juhataja Kristel Maidre, Politsei- ja Piirivalveameti identiteedi ja staatuse büroo õigusliku staatuse grupijuht Liis Valk, Eesti Aiandusliidu tegevjuht Raimond Strastin, ettevõtjate esindajana Kindel Käsi OÜ juht Helen Kaskema (2. päevakorrapunkt); Maaeluministeeriumi toiduohutuse osakonna juhataja Pille Tammemägi (3. päevakorrapunkt); Urmas Kruuse töövari Konrad Kruuse.

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Lühiajaline hooajatöötamine
3. Kollektiivse pöördumise „Keelame koerte ketis pidamise“ arutelu
4. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Vaadati läbi 7. tönädala (05.-11.06.2023) töökava.

Komisjoni istung esmaspäev, 05.06.2023 kell 11.10, ruumis L332

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Lühiajaline hooajatöötamine
3. Kollektiivse pöördumise „Keelame koerte ketis pidamise“ arutelu
4. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung teisipäev, 06.06.2023 kell 14.00, ruumis L332

1. Kollektiivse pöördumise „Keelame koerte ketis pidamise“ arutelu jätkamine
2. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Arvo Aller, Züleyxa Izmailova, Aleksei Jevgrafov, Rene Kokk, Urmas Kruise, Maidu Ruusmann, Andrus Seeme).

2. Lühiajaline hooajatöötamine

Urmas Kruise juhatas sisse päevakorrapunkti arutelu ja tutvustas külalisi.

Helen Kaskema selgitas, et sel aastal on ettevõtjatel tekkinud mure välistööjõu palkamisega Eestis. Näiteks on välja toodud, et Ukraina päritolu töötajad ei vaja ajutise kaitse taotlemist ega selle pikendamist, vaid piisab sellest, kui neil on olemas isikukoodid. Samas on varasematel kohtumistel Politsei- ja Piirivalveamet (PPA) rõhutanud, et hooajatöötamise alus saab olla kas lühiajalise töötamise registreerimine (LTR) või põgenikustaatus. Tema hinnangul on PPA küsinud kohati kiuslikke küsimusi, kui ettevõtja soovib töötajale LTRi vormistada.

Raimond Strastin sõnas, et on olnud juhtum, kus ettevõtja soovis palgata Usbekistani päritoluga töötajaid. Ettevõtja läbis pika menetluse, aga kui inimesed läksid Eesti välisesindusse viisaid taotlema, siis peale pikka otsustusprotsessi keelduti viisade andmisest. On mõistetav, kui Eesti riiki ei ole julgeoleku kaalutlustel teatud riikide kodanikud oodatud, aga sellest tuleks ettevõtjaid varakult teavitada. Varasematel aastatel on ettevõtjate koostöö PPAGA olnud väga hea ning menetlused on toimunud kiirelt. Täna ollakse aga olukorras, kus senises menetluspraktikas on toimunud muudatus. Tema hinnangul on riske ümber hinnatud. Lisaks on muutunud üsna sarnaseks eri maakondades kasutatavad menetlusküsimustikud ning korduvalt küsitakse küsimusi ka neilt ettevõtjalt, kellel on PPAI olnud pikk koostööajalugu. Ettevõtjatel on tunne, et ootamatult on kadunud usaldus nende vastu. Ettevõtjad on hooaja alguses väga ebaeameeldivas olukorras, kus töötajate viisamenetlused venivad, aga põldudel on vaja juba teha töid.

Urmas Kruise märkis, et paljudel ettevõtjatel on olnud välistööjõu palkamisel pikaajaline hea koostöö riigiasutustega. Kui täna on välispoliitiline suund muutunud nii, et teatud riikide kodanike taotlustest peab keelduma või nende menetlus võib olla pikk, siis ettevõtjaid peaks sellest teavitama.

Jana Laane sõnas, et välisesinduses viisataotlusi menetledes eelneb otsuse langetamisele mitmeid toiminguid ja kontrole. Kooskõlas Siseministeeriumi allasutustega kontrollitakse, kas välismaalane võib kujutada Eestile julgeolekuohtu, migratsiooniohtu või ohtu avalikule korrale. Viisamenetlus ei ole ainult välispoliitiline toiming, vaid see on tavapärane menetlustoiming, kus otsustatakse, kas välismaalane lubatakse Eesti riiki.

Monika Metspalu lisas, et Välisministeerium ei ole koostanud nimekirja riikidest, kelle kodanikud on või ei ole Eestisse oodatud. Viisa menetlemine toimub taotlejapõhiselt. Iga viisataotlus kooskõlastatakse PPA ja Kaitsepolitseiametiga. Nad võivad kas viisa väljastamisega nõustuda või mitte. Välisesinduse konsulaarametnik võib kooskõlastusega kas nõustuda või mitte. Kui ta ei nõustu sellega, siis peab ta oma otsust alati põhjendama.

Urmas Kruise sõnas, et ettevõtjatele võiks märku anda, kust riikidest pärit kodanike Eestisse tööle vormistamine on keerulisem. Üldjuhul on hooajatöö kiireloomuline, mistõttu töötajate tööle vormistamise protsess ei tohiks võtta palju aega. Teatud põllutöid on vaja ära teha väga kindlal ajal. Lisaks ei saa igal aastal saak samal ajal valmis, mistõttu on ettevõtjatel keeruline tööde tegemisaega täpselt planeerida. Ta palus selgitada, kas menetlusprotsess on ajaliselt pikenenud ning kas menetlusprotsessis kasutatav küsimustik on muutunud.

Liis Valk vastas, et pidevalt analüüsitakse Eestisse vormistatud välistööjõu käitumist – kas nad viibivad, kas nad on käitunud õiguskäitajalt, kas tööandjad on täitnud oma ülesandeid. Eelmiste aastate ohuhinnangutest selgub, et rändemaastikul on tekkinud uued trendid. Näiteks on olnud probleeme Kesk-Aasiast pärit inimestega. Kümmeaastat tagasi tulid välismaalased Eestisse realselt tööle, aga viimastel aastatel on suurenenud ränne teatud piirkondadest, kust pärit inimestel on muud eesmärgid. Need inimesed kas ei jõua Eestisse kohale, kuigi on tööandja kaudu saanud viisa, ning näiteks läinud mõnda teise Euroopa Liidu (EL) riiki või tulevad nad Eestisse korraks tööle, peale mida kaovad. Eestil on ELi

liikmesriigina teatud ülesanded ja vastutus, kui selliste inimestega tekivad mingisugused probleemid, kuna Eesti on nad ELi lubanud. Sellistele ohtudele peab olema valmis reageerima, mistõttu tehakse vajadusel muudatusi menetlusprotseduurides ja hinnatakse inimeste profiile. Lisaks analüüsitakse tööandjat, kes soovib välistööjõudu kasutada. Mõne tööandja puhul on olnud küsitavusi, kas välistööjõudu kasutatakse hooajatöö tegemisel. Seetõttu uuritakse tööandjalt, mis ajahetkel konkreetseid inimesi kasutatakse. Ta lisas, et keskmine menetlusaeg ei ole oluliselt muutunud. Näiteks Lõuna prefektuuri piirkonnas on LTRi keskmine menetlus kestnud kaheksa tööpäeva. PPA hinnangul on see mõistlik aeg. Mõne konkreetse ettevõtte või töötajate kategooria puhul on menetlus kestnud kauem. PPA ei ole ka koostanud ühte kesksel küsimustikku, mida kõikidele tööandjatele saadetakse. Menetlusi viiakse läbi piirkondlikult, mistõttu võivad konkreetsetes piirkonnas tekkida sarnased praktikad. Kui ettevõtjal tekib segadus mõne küsimusega, siis tasub seda menetlejalt üle küsida, kuna ta peab oma väiteid alati põhjendama.

Helen Kaskema märkis, et küsimustest on selgelt näha, et erinevatelt tööandjalt küsitakse samu küsimusi, seega konkreetset suunised on asutuses kasutusel. Lisaks ei pea paika PPA esindaja poolt väljatoodud keskmine menetlustähtaeg. Viimasel aastal on menetluspraktikas midagi muutunud, mistõttu ei anta LTRe teatud riikide kodanikele.

Raimond Strastin sõnas, et on kummaline, et näiteks 50 usbekile viisa andmisest keeldumisel eeldatakse, et Eesti ettevõtja soovib ELi kriminaale tuua. Pigem võiks PPA jääda selle väite juurde, et Kesk-Aasiast pärit inimesed ei ole Eestisse oodatud. Sellest tuleks aga ettevõtjaid piisavalt varakult teavitada. Ta lisas, et mitmelt ettevõtjalt on temani jõudnud info, et menetlusajad on oluliselt pikemad.

Liis Valk selgitas, et Ukraina kodanikele on peamiselt kolm võimalust, kuidas Eestis viibides töötada – kas ajutise kaitse alusel, millega kaasneb õigus töötada, kas nad saavad Eestisse LTRi alusel või nad kasutavad otse seadusest tulenevat Eestis viibimise ja töötamise õigust, mis tehti spetsiaalselt ukrainlastele sõja toimumise ajaks. On olnud olukordi, kus tööandjal ja töötajal on erinevad arvamused, kuidas võiks töötamist registreerida, kuna tööandjal on teatud kohustused LTRi alusel riiki saabumise ja otse seadusest tuleneva töötamisõiguse puhul.

Urmas Kruuse sõnas, et temale teadaolevalt ei sõltu töötamisaeg ainult ettevõtja tahtest, vaid sellest, kui kiiresti põllul saak valmis saab, kui kiiresti see ära korjatakse ja kui kiiresti uus saaks peale tuleb. Arusaadavalt peab PPA kontrollima, kas Eestisse vormistatud välistööjõud viibib riigis ning mida nad teevad, aga tulenevalt sektori eripärast on ettevõtjal keeruline tööde täpset tegemisaega ette planeerida.

Rene Kokk küsis, kui palju välistööjõudu on Eestist lahkunud peale seda, kui nad on siia saabunud LTRi alusel.

Helen Kaskema vastas, et tema arust ei jõudnud eelmine aasta tema ettevõttesse keegi õigeaegselt kohale. Igal aastal on olnud juhtumeid, kus näiteks ka ukrainlased ei tule LTRi alusel siiski Eestisse, kuna dokumentide tegemine algab üldjuhul veebruaris ning inimestel tuleb oma elu vahele. Sellistest olukordadest on PPA-d teavitatud.

Arvo Aller küsis, kas 50 inimesele viisa andmisest keeldumise juhtum on ühe ettevõtja mure või levib sektoris selline trend laiemalt.

Raimond Strastin vastas, et see juhtum puudutab ühte ettevõtjat. Üldjuhul on koostöö Välisministeeriumiga toimunud. Ta lisas, et temani on jõudnud info ettevõtjatelt kolmest ringkonnast, kus küsitakse täpselt samu küsimusi. Millegi tõttu on PPA unustanud koostööajaloo ettevõtetega, kellega on koostöö palju aastaid toimunud. Ettevõtjatelt küsitakse selliseid küsimusi, nagu oleks tegemist hiljuti asutatud ettevõttega. Samas on aiandussektoris tööjõuvajadus suur ning hooaeg sõltub palju ilmast, mistõttu inimeste kasutus võib ajas muutuda.

Liis Valk sõnas, et selle aasta esimesel kuuel kuul on 1000 hooajatöötajale taotletud LTRi, millest 832 on saanud positiivse otsuse, 100 on saanud negatiivse otsuse ning 166 taotluse menetlus on lõpetatud. Näiteks on 488 ukrainlast saanud positiivse otsuse ning 4 on saanud negatiivse otsuse. Samas on saanud 83 usbekki positiivse vastuse ning 81 negatiivse. PPA ei takista hooajatöötajate saabumist Eestisse ning valdavalt on nad saanud positiivse otsuse. Menetluse küsimustiku osas on

mõne profiiliga tekkinud süsteemsemad probleemid, millest üks osa tuleneb sellest, et turul toimetavad tööjõuvahendajad. Nende jaoks on see rahateenimisprojekt, kus raha võetakse nii välismaalaselt kui ka tööandjalt. Seetõttu esitatakse menetlusprotsessis küsimusi tööandjale, et mõista, kas on kasutatud mõnda vahendajat.

Urmas Kruuse küsis, mida saaks tööandja teha, kui töötaja ei tule kohale või töötaja töötab lühikese perioodi, peale mida ta kaob.

Liis Valk vastas, et siin on oluline tööandja vahetu suhtlus PPAga. Üldjuhul see suhtlus toimib ning tööandjad annavad teada, kui töötaja ei ole kohale tulnud. PPA saab nende viisad kehtetuks tunnistada, aga see ei avalda neile seni mõju, kuni ei ole teada, kus nad täpselt asuvad. Selle ennetamiseks on vajalik viisataotluse põhjalik menetlusprotsess ja hilisemad kontrollid. Menetluse käigus hinnatakse, mis on välismaalase kavatsused – näiteks kas ta on motiveeritud hiljem kodumaale tagasi pöörduma ning kas tal on olemas selleks rahalised vahendid, kas ta saab aru, et töö Eestis on lühiajaline. Lisaks on oluline, et tööandja kasutaks tööjõu leidmiseks usaldusväärseid vahendajaid.

Urmas Kruuse küsis, kas töötaja kadumine on ELi ülene probleem.

Liis Valk nõustus, et selline probleem on ELis laiemalt levimas.

Raimond Strastin sõnas, et u neli aastat tagasi kasutati sektoris palju vahendusfirmasid. Viimastel aastatel on PPA ja ettevõtjad jõudnud ühisele arusaamale, et ettevõtjatel lastakse kasutada välistööjõudu, mille leidmiseks ei kasuta nad vahendajaid. See välistab selle, et töötajalt võetakse mitmekordset vahendustasu. Ettevõtjad üha rohkem jälgisid seda ning koostöö sujus. See aasta on toimunud mingisugune muutus, kus samadelt ettevõtjatelt küsitakse samu küsimusi ka nende inimeste kohta, kes on korduvalt Eestis varem töötanud.

Maido Ruusmann küsis, mis võib põhjustada selle, et Kesk-Aasia päritolu inimesed, kes näiteks üldjuhul ei oska eesti keelt, kandideerivad Eesti erinevate organisatsioonide juhtivatele ametikohtadele.

Liis Valk vastas, et teadmata konkreetset juhtumit, ei saa täpset hinnangut anda, aga PPA tunnetab üha rohkem, et huvi Eesti viisade ja elamislubade järgi on suurenemas. Üks moodus nende saamiseks on töökoha kaudu. Kandideerimiste eesmärgid võivad olla õilsad, aga rändesurve on suurenemas.

Urmas Kruuse tänas külalisi arutelul osalemise ja küsimustele vastamise eest.

3. Kollektiivse pöördumise „Keelame koerte ketis pidamise“ arutelu

Urmas Kruuse juhatas sisse päevakorrapunkti arutelu ja tutvustas külalist.

Pille Tammemägi andis ülevaate loomaheaolu puudutava õigusruumi muutmisplaanidest (protokolli lisa).

Urmas Kruuse palus selgitada, mida täpselt loomade heaolust analüüsitakse sel aastal alustatud väljatöötamiskavatsuses (VTK).

Pille Tammemägi vastas, et Vabariigi Valitsuse tööplaanis on veterinaarseaduse muutmise seaduse VTK tähtajaga selle aasta november. See VTK puudutab lemmikloomade registreerimist. Eraldi VTKga analüüsitakse lemmikloomade heaolu parandamise võimalusi.

Maido Ruusmann küsis, kas plaanitakse analüüsida koduloomana peetava põllumajanduslooma pidamistingimusi.

Pille Tammemägi vastas, et põllumajandusloomadele, keda peetakse majapidamistes lemmikloomadena, kehtivad sellele loomaliigile kehtestatud pidamisnõuded. Riiklikult on reguleeritud looma heaolu. Põllumajandusloomade pidamine koduloomana sõltub konkreetse piirkonna asustustihedusest ning kohalikust kokkuleppest. Neid punkte loomakaitse seadus ei reguleeri.

Maido Ruusmann märkis, et kohalikel omavalitsustel (KOV) on otsustamisruumi oma eeskirjade kehtestamisega vähe, kuna põllumajandusloomadele rakenduvad ka riiklikult kehtestatud põllumajandusloomade pidamisnõuded. Siin on oluline aruteluküsimus just keskkonda sobivus.

Pille Tammemägi sõnas, et KOVide käed võivad tõesti olla veidi seotud, aga põllumajanduslooma pidamine koduloomana võiks olla elanike ja KOVi omavaheline kokkulepe.

Maido Ruusmann nõustus, et see peaks nii olema. On aga olukordi, kus naabrid on omavahel tülis ning otsitakse üksteisele äratagemise võimalusi.

Rene Kokk küsis, kui palju on Maaeluministeeriumi ametkonnast läbi käinud kaebusi loomade ketis pidamise kohta.

Pille Tammemägi vastas, et Põllumajandus- ja Toiduametile (PTA) saadetakse u 700 vihjet loomade kehva heaolu kohta. Ta ei osanud hetkel välja tuua, kui palju neist puudutab loomade ketis pidamist. Täna puudub PTA-l võimekus sellises mahus vihjetele reageerida, aga otsitakse lahendusi selle parandamiseks. Tihti on vihjed seotud majapidamistega, kus elavatel inimestel on sotsiaalsed probleemid ning nad ei suuda enda eest vastutada, rääkimata loomast.

Urmas Kruuse sõnas, et näiteks Soomes on sotsiaaltöötajate pädevus tegeleda selliste lemmikloomadega, kuna neil on ülevaade pere sotsiaalsest võimekusest. Nad on inimestega ka kõige rohkem kontaktis.

Züleyxa Izmailova küsis, kas lemmikloomade registreerimisel plaanitakse kasutusele võtta üleriigiline register. Ta küsis ka, kas plaanitakse muuta asjaõigusseaduses sätestatud looma definitsiooni, mille järgi on lemmikloomad hetkel justkui elutud olendid ning kellegi asjad.

Pille Tammemägi vastas, et selle aasta lõpus valmib VTK, kus analüüsitakse lemmikloomade registri võimalusi. Seal ka analüüsitakse lemmikloomade kiibistamise kohustuslikuks muutmist. Enamik KOVe on teinud kiibistamise kohustuslikuks ning andmed kantakse lemmikloomaregistrisse. Umbes kümmekond väiksemat KOVi ei ole seda kohustuslikuks muutnud. Eestis on hetkel kasutusel kaks registriplatvormi. U 80% KOVe peab oma arvestust Spin TEKi platvormil. Teine suurem register on väikeloomaarstide asutatud register. Ta lisas, et seaduse tasandil on tänaseks paika pandud, et loomad on kuuluvuse mõttes kellegi omad. Lemmikloom ei saa ise otsuseid teha, seega ta justkui kuulub omanikule. Seda on varem arutatud, kas see tuleks asjaõiguse kontekstis üle vaadata.

Maido Ruusmann märkis, et täna on probleemiks see, et loomade kiibistamise andmeid ei kanta alati mõnda registrisse. Siin tuleks leida hea tehnoloogiline lahendus. Vastasel juhul ei ole kohustuslikust kiibistamisest täielikult kasu.

Urmas Kruuse tänas külalist arutelul osalemise ja küsimustele vastamise eest.

Otsustati:

3.1. Jätkata arutelu komisjonis (konsensus: Arvo Aller, Züleyxa Izmailova, Aleksei Jevgrafov, Rene Kokk, Urmas Kruuse, Maido Ruusmann, Andrus Seeme).

4. Info ja muud küsimused

Arvo Aller sõnas, et Maaelu Teadmiskeskuse direktor Andre Veschioja kutsus maaelukomisjoni keskuse uusi laboreid vaatama.

(allkirjastatud digitaalselt)
Urmas Kruuse
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Kiia Väli
protokollija